

Kedves Olvasó!

Településünk életének meghatározó éve az idei esztendő. Bakonycsérnye újratelepítésének 290 éves évfordulóját ünnepeljük, mely méltó időpont arra, ha csak vázlatosan is, de visszaemlékezzünk községünk történelmére. Ennek tiszteletéből készítettük ezt a kiadványt, így együtt emlékezhetünk vissza a régmúlt időkre, a sorsdöntő eseményekre, a közélet fontosabb eseményeire, a közösségi élet múltjára, és együtt idézhetjük fel a régvolt történések hangulatát.

Kívánom minden csernyeinek, hogy büszkén lapozgassa ezeket az oldalakat, fedezze fel újra és újra Csernye értékeit, lehetőségeihez mértén továbbra is tegyen településünk fejlődéséért, óvja annak szépségeit, és akkor minden esztendő olyan lesz, amilyenek mindig is megálmodtuk. Úgy gondolom, hogy ennek a szép kiállítású kiadványnak minden csernyei család könyvespolcán méltó helye lehet. Emlékezzünk! Emlékezzünk tisztelettel mindazokra, akik részesei voltak e település megtartásának, fejlődésének. Emlékezésünk erősítse összetartozásunkat, hogy mi, mai csernyeiek is letéteményesei lehessünk a boldog jövődőnek.

Bakonycsérnye, 2014 július

Turi Balázs

*Turi Balázs
polgármester*

290 éves Bakonycsérnye

A település születése, rövid története

Csernye neve 1341-ben szerepel először, mint Bátorokő tartozéka. Székesfehérvár 1543-ban történt török megszállása körül pusztulhatott el nyomtalanul. Talán a mai Szabadság telep helyén volt. Erdő lepte be a vidéket, mely még a török időkben a Bátorokő helyén épült Palota várával együtt a Zichy familia birtokába került. Ez a család a békesség beálltával a vártartomány elpusztult falvainak benépesítésére hozat Nyitra megye kis Kárpátok területén fekvő túlnépesedett falvaiból szlovák és magyar nyelvű telepeseket, akiknek kedvező úrbéli feltételeket és vallásszabadságot ígértek.

Képviselőikkkel 1724. március 7-én kötött megállapodást Zichy III. János gróf Palota várában.

Ez időtől számítjuk Csernye újra telepítését, tehát a falu történetét.

A kedvező életlehetőségek hírére a környező megyékből is jöttek telepések. 1730-ban az esperesi jelentés szerint 60 párt és legalább 300 lelket számlált a település. 1785-re Csernye lakossága 2250 volt, ami azt jelenti, hogy Veszprém vármegye legnagyobb faluja.

Nevét „Cerny”-fekete jelentésű szláv szóból származtatják. A Bakony előnevet az 1913. évi országos rendezéskor kapta, addig „Csernye” néven szerepelt. Veszprém vármegyéhez tartozott 1956. április 1-jéig, amikor Fejér vármegyéhez, a móri járáshoz csatolták.

Az első kőtemplomot 1785-86-ban építették. A Silbermann felépítésű orgona 1867-ben készült egy felvidéki brezovai orgonakészítő műhelyében, csak néhány ilyen

orgona található az országban. Csernyén jellemző volt a háziipar, kézművesség, a fonás, szövés, a kósárkötés. Az itt készült kosarakkal a fél Dunántúlt ellátták.

A tőkés fejlődés során a Zichy gróf család végleg kiszorult Csernyéről és a környező pusztákról.

Bányászmultú Bakonycsernye

1922. szeptember 15-én „Bakony Vidéki Kőszénbánya Rt.” néven részvénytársaság alakult. A bánya 1924-ig termelt, összértéke 6028 tonna volt. A bányabeli szállítást talicskákkal és facsillével, kézzel, a termelvény elszállítását a környező községekbe és a bodajki vasútállomásra a bakonycsernyei fuvarosok lófogattal végezték. A bánya a mai köztemető helyén üzemelt.

Balinka bánya az 50-es években

Kisgyón-Balinkai szénbányászat

Balinka I.

Folyik a termelés a föld gyomrában

Bányásznapi Balinka bányán

A nagygyóni bányától nem messze fekvő Kisgyóni széntelep részre Freud Béla szerzett bányajogot és alapított Kisgyón-bánya néven részvénytársaságot, bányatelepet létesített, ahol aknát nyitott, épületeket emeltetett, azokba erdélyi származású bányászokat telepített. 1923-ban keskeny vágányú ipari vasutat épített Bodajkig.

1946. január 1-jén a bányákat államosították, köztük Kisgyón-bányát is, mely hatással volt a környező falvak életére is. A bánya segítségével épültek a kultúrházak és a buszmegálló helyek, valamint jelentős segítséget nyújtottak a sportéletben is.

1951 végén kezdte meg a termelést Balinka akna. 1952-ig a Kisgyóni szén elszállítása Kiszvonnattal történt Bodajkig, a nagyvasúti állomásra. A Bodajk-Balinka-bánya közötti normál vasútvonal elkészülte után már Balinka-bányán történt a Kiszvagonok üritése nagyvagonokba, osztályozás után.

Röpgyűlés a bányában

Balinka-bánya megszüntetése után Bakonycsernye község Önkormányzata a Bakonyi Erőmű Rt-től megvásárolta a feleslegessé vált eszközöket, berendezéseket, melyeket a Bercsényi utcai, erre a célra kialakított parkban helyeztek el. Az emlékpark egy elkülönített részén került elhelyezésre az üzemi balesetek során elhunyt 57 bányász emlékköve, illetve a kopjafa.

Borbála szobor

Ü.E. elnökválasztás

Bányásznapi Balinkán

Május 1-jei felvonulás Mórton

Az utolsó műszak Balinkán

Bányász Múzeum

Bányász Mártír - szoboravatás

Bányász Múzeum építői

Gazdasági élet a 60-ás években induló TSZ korszakban

Az 1950-es évek végén széleskörű agitáció folyt a tsz szervezésére. 1959. március 1-jén 405 taggal megalakult a termelőszövetkezet Bakonycsernyén. A kezdeti időkben a termelőszövetkezet gazdálkodását a hegyvidéki jelleg megnehezítette, minden munkát – szántást, vetést, részben az aratást kézi erővel kellett végezni.

A tsz-nek gépparkja nem volt, a mezőgazdasági termelés nem lehetett gazdaságos. Hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy a termelőszövetkezet az alaptévékenységből – ami mezőgazdaságot és az állattartást jelentette – nem tud lábon maradni. Ezért a vezetés melléküzemágak megteremtésében és fejlesztésében látta a megoldást. A rendszerváltásig forgácsolási munkát, hangszóró összeszerelést, raklapgyártást, baromfivédelést, varrodai munkát is végeztek.

1992-ben a Szövetkezeti Törvény értelmében a tsz vagyonát csaknem egészében nevesítették a tagok és a volt tagok leszármazottai között. Fokozatosan a Bakonycsernyei TSZ minden vagyona értékesítésre, majd 2001. márciusában felszámolásra került.

Az egykori Tsz iroda

Tsz-zárszámadás

Aratás az 50-es évek végén

Folyik a szorgos munka a határban

Cséplés a 60-as években

Masínázók

Aratás 1958-ban

Marhacsorda Csernye utcáin

Szüret az 50-es években

Utazó cseréparusok a 60-as években

Hagyományos gabona-betakarítás

Tollfosztás - a téli esték vidám pillanatai

Múltidéző betakarítás

Pillanatképek az oktatás múltjából

Czéman tanár úr osztálya az 1930-as évek elején

Az egyik legrégebbi iskolásfénykép Cseplák Jánossal

Tanári kar az 50-es években

Az 1730-as években elkészült az első evangélikus iskola, majd 1814-ben indult a településen a római katolikus iskola működése. A II. világháborút követően továbbra is egyházi kezelésben maradtak az iskolák. Állami Elemi Iskola építését az tette szükségessé, hogy Kisgyón-bánya körzetben megnőtt a népesség száma.

1950-ben a falu körzetesítése folytán a kültelki iskola (Rózsa utcai) felső tagozatosai 5. osztálytól 8. osztályig bejártak a központi iskolába, míg az alsó tagozatosok 1-4-ig maradtak a kültelki iskolában. Ide jártak a falu alsó részéről és Sikátorról a tanulók.

A bakonycsérnyei 1324. számú II. Rákóczi Ferenc Úttörőcsapat, melynek Krausz Károly tanár volt a vezetője, jelentős ifjúsági mozgalmat jelentett a község életében. Az úttörők és kisdobosok jeles napjai közé tartozott az avató ünnepség, gyakran rendeztek játékos vetélkedőket, különféle versenyeket.

Tanári kar

1967-ben Ecseri Sándor tanácselnök, Kiss Lajos iskola igazgató és Krausz Károly úttörővezető felkeresték a balatonszepezdi Magyar Tenger Termelészövetkezet elnökét abból a célból, hogy a Balaton melletti festői környezetben lévő kb. 800 négyszögöles területet bérbe vegyék iskolai sáttortábornak. A következő év júliusában kezdte meg az úttörőcsapat a táborozást két csoportban, csoportonként 45-45 tanulóval. A táborozók étkeztetését az óvoda konyháján dolgozó asszonyok látták el.

A régi iskolaudvar

A balatonszepezdi táborban

Óvodai nevelés az 1950-es évektől

Bakonycsernyén 1945előtt állandó óvoda még nem volt. Míg az iskola szünetelt egy tantermet rendeztek be ideiglenes óvodának. Tervszerű nevelőmunka nem volt, a gyerekek játszással töltötték az időt. 1953-ban az „Óvodai foglalkozások” című módszertani levél alapján megkezdődhetett a tervszerű óvodai nevelés. A csoportszobák berendezése szegényes volt, de a legszükségesebb felszerelések biztosítva voltak. A gyermekek számára a napi háromszori étkezés biztosított volt. Az óvoda férőhely 30 fő.

1974-75-ös tanév idején olyan magas volt az óvodáskorú gyermekek száma, hogy az intézményben háromszoros volt a túljelentkezés. Ez volt az oka, hogy megkezdték még egy óvoda építését, amely 1976-tól fogadja a kisgyermeket. Két csoporttal indult, azóta is két csoporttal működik. 2002-ben az Etalonsport pályázaton elnyert összegből a meglévő épülethez elkezdődött a tornaszoba építése. Teljes felszereltséggel a 2003-as tanévben vehették birtokukba az óvodások.

2000-ben Szarka István lelkész kezdeményezésére a Bakonycsernyei Evangélikus Egyház Presbitériumának egyetértésével Evangélikus Óvoda nyitotta meg kapuit. Az önkormányzat épületet biztosított, az óvoda felszerelését a szülők közösségének segítségével sikerült előteremteni. Az alapítás évében 30 kisóvodást sikerült felvenni. A keresztény nevelés az óvodai nevelés egészébe beépül, mely megmutatkozik az étkezések, alvás előtti imádságokban, nevelési helyzetekben.

Egészségügyi helyzetkép az 1940-es évek elejétől

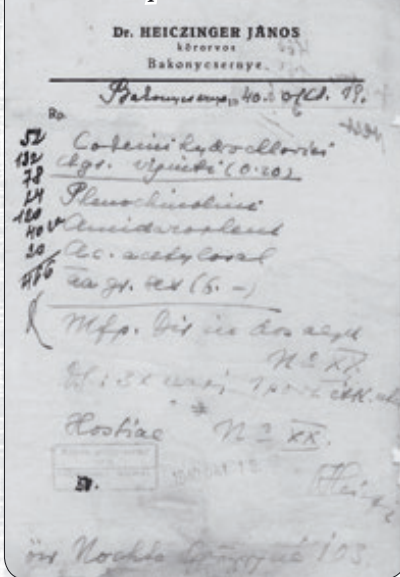
1938-ban Bakonycsernye neve is rákerült arra a listára, melyek állami fizetéssel helyhatósági orvost kapnak. Ezt a nagyfokú csecsemőhalandóság, az elhanyagolt közegészségügyi viszonyokból fakadó járványok tették indokolttá.

1939. január 2-án nevezik ki az állásra dr. Heiczinger János pálfai gyermekmenhelyi telepörvost, akit katonaeorvosnak is neveztek a faluban.

1946 februárjától Hegedüs Istvánné Bajza Anna (Bába Annus néni) tölti be a szülész női állást, miután képesítést szerzett Szombathelyen. A móri szülőotthon megépítéséig, 1957-ig, a helyi szülész nő segítette a világra a gyermekeket.

Tekintettel a település nagyságára, két orvosi körzetre osztották a falut. 1962-ben Béke-telepen elkészült az orvosi rendelő a szolgálati lakással, melynek első orvosa dr. Horváth Károly volt. 1967-ben az I. sz. körzet orvosa, dr. Heiczinger János nyugdíjba vonult. Ezt követően még néhány évig magánrendelést folytatott. 1986-ban halálozott el. A köztisztviselőként álló érdemes orvos több mint 4 évtizedet töltött Bakonycsernye község gyógyító szolgálatában. Közéleti tevékenysége figyelemre méltó. Évtizedekig volt a községi tanács tagja, majd több éven keresztül megyei tanács tag. Igazi falusi orvos volt, úgy a sebészet, mint a belgyógyászat terén érdemei vitathatatlanok.

Körorvosi recept az 1940-es évekből

Dr. Heiczinger János

A falusi ember fogászati ellátása – a folyton kocsin ülő, egyik faluból a másikba, betegtől a szüléshez szitáló körorvosok idejében –, kimerült a fájós fog kihúzásában. Ma már nehezen hihető anekdota őrzi a Csernyén tevékenykedő doktor esetét. Kórjárata közben kocsijáról leszállt, hogy az út mellett szántogató fogfájós embert az eke geredelyére ültetve, a farzsebből kivett, fehér zsebkendőbe bugyolált univerzális fogóval megszabadítsa kínjától. A sok dioptriás szemüveget

A hármashargasíkok keresztelője az 1940 körül

viselő, rövidlátó Engel doktort úgy is emlegetik, hogy három fogat is kihúzott, mire az igazit megtalálta.

Vallás

A katolikus földesúr gróf Zichy birtokain megtelepülő, Szlovákiából származó evangélikus jobbágyok és zsellérek szabad vallásgyakorlatot folytattak, és kezdettől fogva önálló gyülekezetet alkottak. 1786-ban készült el a templom.

Cseplák János és családja

A századfordulót követően az egyházi iskolában a tanító végezte a kántori teendőket is. A kántortanítói tevékenységnek egyik jeles képviselője volt Cseplák János, aki az 1910-es évektől, mintegy 40 éven keresztül szolgált a csernyei evangélikusságot. Az egyház alapvető feladatai közé tartozott és tartozik a felnövekvő generáció vallásos nevelése. A

fiatalság vallásos életében jelentős állomás a konfirmálás, mely a felső tagozatos iskolások részére a hitben való megerősítést jelenti.

Bakonycsernyén a katolikuság az 1700-as évek óta van jelen a község életében. A bakonycsernyei katolikuság községbeli növekedése főként a külső bevándorlásnak volt köszönhető. 1833-ban került felszentelésre a kis kápolna. A

megkeresztelt katolikus fiatalság hitbéli megerősítése a bérmlás, az egyház második

szentsége. Neves egyénisége volt a bakonycsernyei katolikuságnak Kara József esperes-plébános, aki 1939-1983 szolgált az egyházzal.

Esküvő 1938-ban
(Sinkovics Ádám és Kálincsák Julianna)

Kara József katolikus esperes-plébános az első áldozókkal

Ev. templom.

Rom. kat. templom.

Községháza.

Bakonycsernye.

Istentisztelet után

Konfirmandusok

Közművelődés

1929-ben a Hangya Szövetkezet kultúrteremmel bővítette épületét, mely a későbbiekben is otthont adott különböző rendezvények megtartására. Itt kapott helyet a korszak új szórakoztató vívmánya, a mozi. A jelenlegi művelődési házat Varga János építette, a 40-es években lakásként és kocsmaként funkcionált. 1951-ben az épületet államosították, Balinka-bánya tulajdonába került. Átalakították, tetőt cseréltek rajta, így vált kultúrotthonná.

1955-ben kezdett a faluban tanítani Fekécs László tanár úr, aki jelentősen bekapcsolódott a falu kulturális életébe. Vezetésével színjátszó kör alakult, melyben szerepelt pedagógus, bányász, kereskedő, közép- és általános iskolás. Néhány, az akkor még újszerűnek tartott kezdeményezés is fűződik Fekécs tanár úr nevéhez, mint például a Szlovák Nemzeti Népdalkör, a zeneiskolai oktatás, ami napjainkig is fennáll. 1976-tól volt a Művelődési Házban színjátszó, báb- és hímző szakkör, zenebarátok köre, varrotanfolyamok, színház a gyerekeknek, társastánc a felnőtteknek, néptánc.

1976. január 6-án megalakult a Bakonycsérnyei Bányász Citerazenekar. 1976. februárjában a felújított Művelődési Ház avatásán volt a premier, ahol nagy közönségsikert aratva szerepeltek. További eredményes működésüket mutatta, hogy alig győztek a meghívásoknak eleget tenni idehaza és külföldön egyaránt. Utolsó fellépésük 1991. június 16-án volt.

A Kisutcai lányok a besorozott legényekkel 1954-ben

Varró tanfolyam

Citerazenekar előadása a Művelődési Házban

Asszonykórus a 80-as évek elején

Royalzenekar a 70-es években

Ökörsvítés az első Falunapon

Bányász Asszonykórus fellépése a Falunapon

Sport élet az 1940-es évek végétől

A zirci járásbajnokság nyerő csapata

1947-ben a bakonycsernyei sport élet a futballal kezdődött. A csernyei csapat Révay Gyula vezetésével 1953-ban a Zirci Járás Bajnokságban bajnokságot nyert.

1954-ben a bakonycsernyei csapat egyesült a kisgyónival. Az egyesület neve Balinkai Bányász lett. 1957-ben sikeres osztályozó után az NB III-ba került a csapat, ahol két bajnokj évből jól csak az első évben szerepelt. 1964-ben búcsúzott a csapat az NB III-tól, így megkezdte sok évig tartó alsó osztályokba való „mélyrepülését”. 29 év után az 1992-93. évi bajnokságban ismét NB III-ban szerepeltek,

60-as évek...

Kisgyóni labdarúgó csapat a 40-es években

Bakonycsernyei bányász SE felnőtt csapat

Bakonycsernyei bányász SE felnőtt csapat 2014

A település természeti kincse – Halastavak

A halastónál 1966-ban

Csodálatos panoráma a halastavaknál

Csernye földesurai a gróf Zichyék, már a XVI-II. század derekán létesítettek halastavat a mai tavak helyén. A csernyei jobbágyokkal hatalmas gátat építettek, így az átfutó Fekete-berki patak vizét megduzzasztva nagy tavat nyertek, melyben főleg pontyot tenyésztettek az évszázad végéig. A II. világháborút követő évtizedben a halgazdálkodás megszűnt. A tavak a csernyei kedvenc fürdőhelyévé vált.

A jelenlegi horgásztó létesítésének ötlete Bo-leraczkó István volt polgármester és Varga Jenő nevéhez fűződik. A 90-es években a tavakat sikerült jól halasított horgászvízzé fejleszteni, melybe évente 3-4 alkalommal, 60-80 q halat telepítenek. A két tó ugyanazon vízfolyáson helyezkedik el, egymástól 800 m-re. Alsó tavunk a kisebb, gazdagon benőtt náddal, sással. A felső tóban lévő fák és bokrok igazi horgász szívet dobogtató, haltartó helyek. A kellemes környezet jó kapcsolódást jelent a helyi és a környező falvakban élő horgászok számára.

A bejáratnál

Horgászverseny díjai

A nyertesek

A 290 éves település jelene, mindennapjai

A fejlődő település sikeres pályázatok útján akadálymentesített orvosi rendelővel, felújított óvodaépülettel, az általános iskola udvarán pedig fából készült utcabútoros játszóparkkal büszkélkedhet. 2008-ban megnyitotta kapuit a Fecskeház, melynek mind a 24 lakásába beköltöztek Bakonycsernye „új fecskéi”. 2012-ben új sportöltözőt, 2013-ban a Falu Kemencéjét avattuk, 2014-ben megszüpült a Művelődési Ház.

Bakonycsernye község hagyományörző tevékenysége nem merül ki a bányász hagyományok ápolásában. A település közösségi programjainak megvalósításában aktív részt vállalnak oktatási intézményeink, egyházaink, civil szervezeteink, klubjaink tagjai. Kiadványunk záró hasábjain szeretnénk egy kis ízelítőt nyújtani a település fejlődésében meghatározó szerepet játszó civil szervezetekről, közösségekről.

Készül az első kemencés pogácsa

Az Együtt Bakonycsernyéért Egyesület szepíti az autós parkolót

Főzőpartin az I. sz. Nyugdíjas Klub tagsága

Nyugdíjas klubdelután

Facsemete ültetés a Fecskeháznál